

נחמו נחמו עמי: הסתר פנים שמכין את הגילוי

נכתב במקור ב־24 ביולי 2026 (ערב שבת נחמו, י"ב באב תשפ"ו). ארכיון: שבת נחמו.

תשעה באב תשפ"ו נפתח בשקיעה של יום רביעי, 22 ביולי 2026, והסתיים בצאת יום חמישי, 23 ביולי. שבת נחמו, י"א באב (25 ביולי 2026), מגיעה כמעט מיד אחריו. המעבר חד: ביום חמישי קינות על הרצפה, ובשבת "נַחְמוּ נַחְמוּ עַמִּי יֹאמְרוּ אֱלֹהֵיכֶם" (ישעיהו מ, א). הלוח העברי אינו נותן לאבל להפוך למצב קבע. האבל אינו סוף הדרך; הוא הריון.

כפליים

"דַּבְּרוּ עַל לֵב יְרוּשָׁלַם וְקִרְאוּ אֵלָיָהּ כִּי מְלָאָה צָבָאָה... כִּי לָקְחָה מִיַּד ה' כְּפָלִים בְּכָל חַטָּאתֶיהָ". הכפילות חוזרת: נחמו נחמו, כפליים. יש מן המפרשים שראו בה רמז לשני החורבנות, ויש שראו בה נחמה כפולה שעולה על הצער שקדם לה. המלבי"ם מדגיש את הדיוק שבמידה כנגד מידה: העונש מכוון ומדוד, כדי שהגאולה תבוא במלואה. הנחמה אינה מגיעה מעצמה. "קול קורא בַּמִּדְבָּר פֶּנּוּ דֶּרֶךְ ה'" — יש עבודה. גיא צריך להתרומם, הר צריך להשתפל, העקוב צריך להפוך למישור. הנביא אינו מבקש מאיתנו לחכות לנחמה, אלא לסלול לה דרך.

הסתר מכוון

תורת החסידות מלמדת שהסתר פנים אינו היעדרות. האור האינסופי מסתתר כדי שכלים מוגבלים יוכלו לקבל אותו ולפעול בעולם בלי להתבטל. עוצמת ההסתר תואמת את עוצמת הגילוי שיבוא אחריו. מי שמסתכל על ההיסטוריה היהודית — החורבנות, הגלויות, השואה — ואחר כך על שיבת ציון, על רחובות שנבנו מחדש ועל ילדים שמדברים עברית, רואה את הדפוס הזה במו עיניו: "וְנִהְיֶה כְּהָאֵל".

גם משה רבנו חווה הסתר. בפרשת ואתחנן, שנקראת בשבת נחמו, הוא מתחנן להיכנס לארץ ונענה "רַב לָךְ". אבל דווקא מתוך הסירוב הזה הוא מוסר לעם את שמע ישראל, את עשרת הדיברות מחדש, ואת הצוואה לדורות. ההסתר האישי שלו הפך לזרע של התגלות לכל ישראל.

נחמה שבונה

הנחמה של ישעיהו אינה נחמה פרטית בלבד. היא מופנית ל"לב ירושלים", כלומר לציבור, לעיר, לעם. גאולה מתגלה במוסדות, במשפחות, בבתי מדרש, ובחברה שיודעת לשמור על חירותה תחת חוק עליון. הנחמה האמיתית היא בניין.

יש כאן גם אזהרה. "כָּל הַבֶּשֶׂר חָצִיר... וְדָבָר אֱלֹהֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם". כוח אנושי חולף. מי שבונה בלי שורש מתייבש כמו העשב. הבניין נשאר רק כשהוא נשען על הדבר שאינו נובל.

לשולחן השבת

שאלה אחת לכל אחד ליד השולחן: איפה בחיים שלי ההסתר מכין גילוי? מה נראה לי כסגירה, ואולי הוא בעצם פתח? ושאלה שנייה, לציבור כולו: איזו דרך אנחנו סוללים השבוע, כדי שהנחמה תמצא מקום לעבור?

Prepared in deep partnership and cooperation with Grok and xAI